

การประเมินโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนา
การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*
The Evaluation of Project to Promote the learning Process of
Community Information to Develop Non-Formal Education and
Informal Education*

ธวัชชัย สุนทรสวัสดิ์¹

Thawatchai Sunthornsawatdi¹

Received : January 30, 2023; Revised : February 13, 2023; Accepted : February 15, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick) เพื่อประเมินโครงการเกี่ยวกับ 1) ประเมินด้านปฏิกิริยา (Reaction Evaluation) 2) ประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning Evaluation) 3) ประเมินด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) 4) ประเมินด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร (Result Evaluation) โดยใช้กลุ่มผู้ผ่านการอบรมเป็นกลุ่มประชากรเก็บข้อมูลในการศึกษา จำนวน 42 คน เครื่องมือใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นการติดตามผลหลังการอบรมแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการประเมินโครงการ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$; $\sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ ด้านการ

¹สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออก; Eastern Regional Institution for Non-formal Education and Informal Education, Thailand; e-mail :
thawatchai@dei.ac.th

*DOI : <https://doi.org/10.14456/jasrru.2023.11>

เรียนรู้ ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.53$) ด้านปฏิกิริยา ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.54$) ด้านพฤติกรรม ($\mu = 4.41$; $\sigma = 0.54$) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร ($\mu = 4.33$; $\sigma = 0.51$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ (Keywords) : การประเมินโครงการ, ข้อมูลชุมชน, การศึกษานอกระบบ, การศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

The purpose of this study was evaluation of project to promote the learning process of community information to develop non-formal education and informal education. The project evaluation took the approach of Kirk Patrick evaluation model to evaluation the project of 1) Reaction Evaluation 2) Learning Evaluation 3) Behavior Evaluation 4) Result Evaluation. The population in this study was the passed trainee in Project to promote the learning process of community information to develop non-formal education and informal education 42 trainees. The instrument used in this study for follow up after training was questionnaire 5 rating scale. The statistics used in this study were frequency, percentage (%), mean (μ), standard deviation (σ).

The result of the study was found that. The opinions of trainees to evaluation of project to promote the learning process of community information to develop non-formal education and informal education were overall at a high level ($\mu = 4.41$; $\sigma = 0.50$), When considering each aspect, it was found that the trainees had a high level of opinions on project evaluation in all aspect, respectively, as follows 1) reaction evaluation overall was a high level ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.53$), 2) learning Evaluation overall was a high level ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.54$) 3) Behavior Evaluation overall was a high level ($\mu = 4.41$; $\sigma = 0.54$), and 4) result Evaluation overall was a high level ($\mu = 4.33$; $\sigma = 0.51$). So passed the criteria as specified all items

Keywords : Project Evaluation, Community information, Non-formal Education, Informal Education

บทนำ (Introduction)

การศึกษาในสังคมไทยให้ความสำคัญกับความเป็นชุมชน ซึ่งชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญมากมายหลายด้าน อาทิ ประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่น ภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ ภูมิศาสตร์ชุมชน เศรษฐกิจชุมชน ความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติ ผู้นำท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส พลาดโอกาส และขาดโอกาสทางการศึกษาที่อยู่ในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานทั้งด้านข้อมูลชุมชน สถานที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของ กศน. ตำบล ที่ตั้งอยู่ในชุมชน (สำนักงาน กศน. ม.ป.ป. : 47-53) ประกอบกับข้อมูลจากการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานของหน่วยงาน สถานศึกษาในภูมิภาค พบว่า ครู กศน. ตำบล ขาดการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ การศึกษาข้อมูลชุมชน การจัดระบบข้อมูลชุมชน การนำข้อมูลชุมชนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงได้จัดโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาบุคลากร ครู กศน. ให้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการเรียนรู้วิธีข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้เครื่องมือเรื่องวิธีชุมชน : เครื่องมือ 7 ชิ้น ที่ทำให้งานชุมชน ง่าย ได้ผล และสนุก ของโกมาตร จึงเสถียรทรัพย์และคณะ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการศึกษาข้อมูลชุมชนที่ทุกสาขาอาชีพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, คณิศร เต็งรัง, ราตรี ปิ่นแก้ว, และวรัญญา เพ็ชคง., 2562 : 18 -19)

ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงผลการจัดโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดผลผลิต ผลลัพธ์ของโครงการ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพิสูจน์เพื่อหาข้อเท็จจริง วิธีการในการหาคำตอบนี้เราเรียกว่า "การประเมินผลโครงการ" เป็นกระบวนการศึกษาแสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินใจของโครงการ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2554 : 2) เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิผล

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้ประเมินจึงสนใจที่จะประเมินผลโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การประเมินโครงการนี้เป็นการประเมินติดตามผลหลังจัดโครงการเสร็จสิ้นแล้ว 6 เดือน โดยใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพททริก (Evaluation model's Kirk Patrick) โดยแบ่งการประเมิน

ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินด้านปฏิกิริยา (Reaction Evaluation) การประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning Evaluation) การประเมินด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) และการประเมินด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อองค์กร (Results Evaluation) (พิสนุ พองศรี, 2556 : 39-40) เพื่อเป็นการตรวจสอบถึงผลการดำเนินงานว่าได้ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด และเพื่อนำข้อมูลสารสนเทศจากผลการประเมินที่เป็นประโยชน์ไปใช้ประกอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับบริหารโครงการของผู้บริหาร ตลอดจนใช้ข้อมูลสารสนเทศผลการประเมินเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อประเมินผลโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เกี่ยวกับการประเมินผลหลังการอบรมใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านปฏิกิริยา 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านพฤติกรรม 4) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประเมินผลโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีรายละเอียดวิธีการประเมิน ดังนี้

กลุ่มประชากร เป็นครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัด 7 แห่ง เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นผู้ผ่านการอบรมจากโครงการดังกล่าว จำนวน 42 คน เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาเก็บข้อมูลสำหรับการประเมินโครงการ

เครื่องมือการเก็บข้อมูลการประเมิน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Rating Scales) 5 ระดับ ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมหลังจากอบรมเสร็จสิ้นแล้ว 4 ด้าน 1) ด้านปฏิกิริยา 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านพฤติกรรม 4) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาข้อคำถามและวัตถุประสงค์ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence Index) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าวัดได้สอดคล้องกัน พบว่า มีค่าความสอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ (IOC) ตั้งแต่ 0.67 -1.00 และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha)

ของ Cronbach (1990) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามติดตามผลหลังการอบรมทั้งฉบับ $\alpha = .98$

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ประเมินนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว มาสร้างเป็นแบบสอบถามใน Google Form เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาในการเก็บข้อมูล และส่งลิงค์แบบสอบถามเข้าในกลุ่ม Line กลุ่ม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมทำแบบสอบถามผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Smart Phone) ของตนเอง และตรวจสอบการตอบกลับแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนและตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยการตอบกลับแบบสอบถามก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามความคิดเห็นการติดตามผลหลังการอบรมมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้วนำผลค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2539 : 64-70) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 – 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 – 4.49	หมายถึง มีมีความคิดเห็นระดับมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 – 3.49	หมายถึง มีความคิดเห็นระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 – 2.49	หมายถึง มีความคิดเห็นระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.49	หมายถึง มีความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดลำดับด้วยการวิเคราะห์หาค่าความถี่

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการประเมินโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีรายละเอียดผลการประเมิน ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการประเมิน ด้านข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ด้านเพศผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 76.19 เพศชาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 รองลงมาอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.95 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.43 และอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน

4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 ด้านการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 92.86 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ด้านประสบการณ์ทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงานช่วง 5 - 10 ปี มากที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 รองลงมาช่วง 11 -15 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ช่วง 16 – 20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 และตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52

ผลการประเมินการความคิดเห็นการติดตามผลหลังการอบรม 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านปฏิกิริยา 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านพฤติกรรม 4) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร มีผลการประเมิน ดังนี้

1. ด้านปฏิกิริยา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นการติดตามผลหลังการอบรม ด้านปฏิกิริยา

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย μ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ	ระดับ
1. เนื้อหามีความสอดคล้องกับหลักสูตร	4.40	0.54	มาก
2. เนื้อหามีความสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่ ดำเนินการ	4.45	0.67	มาก
3. เนื้อหามีความน่าสนใจและนำไปใช้ได้จริง	4.40	0.63	มาก
4. วิทยากรมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการอบรม	4.55	0.71	มากที่สุด
5. วิทยากรมีเทคนิคและการถ่ายทอดความรู้ น่าสนใจ	4.57	0.67	มากที่สุด
6. วิทยากรตอบข้อซักถามได้ชัดเจน	4.48	0.63	มาก
7. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความสอดคล้องกับ เนื้อหา	4.33	0.57	มาก
8. สถานที่การอบรมมีความเหมาะสมสร้าง แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้	4.52	0.59	มากที่สุด
9. บรรยากาศการอบรมกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการอบรม	4.40	0.70	มาก
10. ผู้จัดอบรมมีการประสานงานและอำนวยความสะดวก ในการจัดอบรม	4.38	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ด้านปฏิกริยาโดยรวมอยู่ในระดับ มาก มาก ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ วิทยากรมีเทคนิคและการถ่ายทอดความรู้ น่าสนใจ มาก ($\mu = 4.57$; $\sigma = 0.67$) วิทยากรมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการอบรมมาก ($\mu = 4.55$; $\sigma = 0.71$) สถานที่การอบรมมีความเหมาะสมสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้มาก ($\mu = 4.52$; $\sigma = 0.59$) รองลงมาผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนี้ วิทยากรตอบข้อซักถามได้ ชัดเจน ($\mu = 4.48$; $\sigma = 0.63$) เนื้อหามีความสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่ดำเนินการ ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.67$) เนื้อหาที่น่าสนใจและนำไปใช้ได้จริง ($\mu = 4.40$; $\sigma = 0.63$) บรรยากาศการอบรม กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอบรม ($\mu = 4.40$; $\sigma = 0.70$) ผู้จัดอบรมมีการประสานงานและ อำนวยความสะดวกในการจัดอบรม ($\mu = 4.38$; $\sigma = 0.58$) สื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีความเหมาะสมกับ เนื้อหา ($\mu = 4.33$; $\sigma = 0.57$)

2. ด้านการเรียนรู้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นการติดตามผลหลังการอบรม ด้านการเรียนรู้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย μ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ	ระดับ
1. มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานและหลักการการศึกษาข้อมูลชุมชน	4.43	0.55	มาก
2. มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลชุมชน 7 ชิ้น	4.45	0.63	มาก
3. มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เทคนิคและวิธีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน	4.40	0.54	มาก
4. มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เทคนิค และรูปแบบการนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลชุมชน	4.48	0.63	มาก
5. มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ การนำข้อมูลชุมชนไปใช้ในการจัดการศึกษา	4.50	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.45	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.53$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ตามลำดับ ดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ การนำข้อมูลชุมชนไปใช้ในการจัดการศึกษา ($\mu = 4.50$; $\sigma = 0.63$) มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เทคนิคและรูปแบบการนำเสนอผลการศึกษาคือข้อมูลชุมชน ($\mu = 4.48$; $\sigma = 0.63$) มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือข้อมูลชุมชน 7 ชิ้น ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.63$) มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เกี่ยวกับ แนวคิดพื้นฐานและหลักการการศึกษาคือข้อมูลชุมชน ($\mu = 4.43$; $\sigma = 0.55$) มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เทคนิคและวิธีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน ($\mu = 4.40$; $\sigma = 0.54$)

3. ด้านพฤติกรรม

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นการติดตามผลหลังการอบรมด้านพฤติกรรม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย μ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ	ระดับ
1. การนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรในสถานศึกษา	4.36	0.53	มาก
2. การนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	4.40	0.66	มาก
3. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และถ่ายทอดให้กับผู้เรียน/ผู้รับบริการ	4.36	0.62	มาก
4. การนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการทำฐานข้อมูลชุมชน	4.38	0.66	มาก
5. การนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน	4.45	0.55	มาก
6. การนำความรู้ไปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหในการทำงานร่วมกับชุมชน	4.36	0.62	มาก
7. การนำความรู้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาคือข้อมูลชุมชนในพื้นที่ทำงาน	4.50	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	0.54	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านพฤติกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\mu = 4.41$; $\sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อตามลำดับ ดังนี้ การนำความรู้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาข้อมูลชุมชนในพื้นที่ทำงาน ($\mu = 4.50$; $\sigma = 0.63$) การนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน ($\mu = 4.45$; $\sigma = 0.55$) การนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.40$; $\sigma = 0.66$) การนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการทำฐานข้อมูลชุมชน ($\mu = 4.38$; $\sigma = 0.66$) การนำความรู้ไปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกับชุมชน ($\mu = 4.36$; $\sigma = 0.62$) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และถ่ายทอดให้กับผู้เรียน/ผู้รับบริการ ($\mu = 4.36$; $\sigma = 0.62$) การนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ($\mu = 4.36$; $\sigma = 0.53$)

4. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นการติดตามผลหลังการอบรม ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย μ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ	ระดับ
1. บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจทักษะการศึกษาข้อมูลชุมชนเพิ่มขึ้น	4.38	0.62	มาก
2. การทำงานเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลชุมชนมีความสะดวกและง่ายมากขึ้น	4.31	0.60	มาก
3. สถานศึกษามีฐานข้อมูลชุมชนในการบริหารจัดการศึกษา	4.26	0.59	มาก
4. สถานศึกษาสามารถออกแบบจัดกิจกรรมการศึกษาโดยใช้ข้อมูลชุมชนเป็นฐาน	4.29	0.60	มาก
5. สถานศึกษามีแนวทางและเครื่องมือในการศึกษาข้อมูลชุมชน	4.40	0.54	มาก
6. ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความพึงพอใจทำงานของสถานศึกษา	4.36	0.53	มาก
รวมเฉลี่ย	4.33	0.51	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$; $\sigma = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ตามลำดับ ดังนี้ สถานศึกษามีแนวทางและเครื่องมือในการศึกษาข้อมูลชุมชน ($\mu = 4.40$; $\sigma = 0.54$) บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจทักษะการศึกษาข้อมูลชุมชนเพิ่มขึ้น ($\mu = 4.38$; $\sigma = 0.62$) ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีความพึงพอใจการทำงานของสถานศึกษา ($\mu = 4.36$; $\sigma = 0.53$) การทำงานเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลชุมชนมีความสะดวกและง่ายมากขึ้น ($\mu = 4.31$; $\sigma = 0.60$) สถานศึกษาสามารถออกแบบจัดกิจกรรมการศึกษาโดยใช้ข้อมูลชุมชนเป็นฐาน ($\mu = 4.29$; $\sigma = 0.60$) สถานศึกษามีฐานข้อมูลชุมชนในการบริหารจัดการศึกษา ($\mu = 4.26$; $\sigma = 0.59$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่คำถามปลายเปิดการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ที่	ข้อความคำถาม	ความถี่	ลำดับ
1	นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนางานของสถานศึกษา	34	2
2	นำความรู้ไปใช้เป็นแนวทางและเครื่องมือการศึกษาข้อมูลชุมชน	39	1
3	นำความรู้ไปใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศชุมชน	31	3
4	นำความรู้ไปใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน/ผู้รับบริการ	27	4
5	นำความรู้ไปใช้ในถ่ายทอดขยายผลให้กับบุคลากรในสถานศึกษา	25	5

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นำความรู้ไปใช้เป็นแนวทางและเครื่องมือการศึกษาข้อมูลชุมชน จำนวน 39 คน นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนางานของสถานศึกษา จำนวน 34 คน นำความรู้ไปใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศชุมชน จำนวน 31 คน นำความรู้ไปใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน/ผู้รับบริการ จำนวน 27 และนำความรู้ไปใช้ในถ่ายทอดขยายผลให้กับบุคลากรในสถานศึกษา จำนวน 25 คน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การประเมินโครงการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลชุมชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้ประเมินขอเสนอการอภิปรายผล 4 ด้าน คือ 1) ด้านปฏิภิกิริยา 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านพฤติกรรม 4) ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร ดังนี้

1. ด้านปฏิภิกิริยา พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านปฏิภิกิริยาซึ่งเป็นการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อประกอบการอบรม วิทยากร กระบวนการอบรม สถานที่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ โดยรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจาก มีหลักสูตรฝึกอบรมที่ชัดเจน มีเนื้อหาการอบรม วิทยากร สถานที่ และบรรยากาศที่น่าสนใจและสอดคล้องกับภารกิจงานที่ต้องปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐญาพร เสวตานนท์ (2565) ได้ประเมินโครงการอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โรงเรียนสตรีพังงา ผลการประเมิน พบว่า ด้านปฏิภิกิริยา ผู้อบรมมีระดับความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านการเรียนรู้ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านการเรียนรู้จากการเข้ารับการอบรมตามเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องแนวคิดพื้นฐานและหลักการการศึกษาข้อมูลชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลชุมชน 7 ขั้นตอน เทคนิค และวิธีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน การนำเสนอผลการศึกษาข้อมูลชุมชน การนำข้อมูลชุมชนไปใช้ในการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้เข้ารับการอบรมเป็นตำแหน่งครู กศน. ตำบล ซึ่งปฏิบัติงานในชุมชนระดับตำบล มีพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลชุมชนอยู่แล้ว ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลชุมชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชรินทร์ ศิริสุข (2563) ได้ศึกษาการประเมินผลโครงการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดใหม่ช่องลม สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการประเมินผลพบว่า ด้านการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระการอบรมของข้าราชการครูอยู่ในระดับมาก

3. ด้านพฤติกรรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการอบรมเกี่ยวกับการนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมมีพฤติกรรมที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจใฝ่เรียนรู้พร้อมที่จะเรียนรู้และรับความรู้ใหม่ ๆ และได้นำความรู้ไปใช้ในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิเศษ ปิ่นพิทักษ์ (2565) ได้ศึกษาการประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลการศึกษา พบว่า ด้านพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร มีการนำความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน จัดการศึกษาและขยายผลให้กับบุคลากรในองค์กรเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากผู้อบรมนำความรู้ไปใช้พัฒนาหน่วยงาน สถานศึกษา ขยายผลให้กับบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจทักษะการศึกษาข้อมูลชุมชนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของพัชรินทร์ ศิริสุข (2564) ได้ศึกษาการประเมินโครงการเสริมสร้างคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 15 สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนตามการรับรู้ของการรับรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการประเมินโครงการสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนออกแบบ ในการจัดโครงการฝึกอบรมในลักษณะเดียวกันได้

1.2 ผลการประเมินโครงการใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของโครงการฝึกอบรมได้

1.3 ผลการประเมินสามารถใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ผู้บริหารสามารถใช้สำหรับประกอบการตัดสินใจที่จะดำเนินการโครงการต่อไปหรือยุติโครงการได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามประเมินผลการฝึกอบรมทั้งก่อนการอบรม ระหว่างการอบรม หลังการอบรม จะทำให้เห็นปัจจัย กระบวนการ รวมทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ของโครงการในภาพรวมทั้งหมดได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรใช้รูปแบบการประเมินที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะและวัตถุประสงค์ของโครงการหรืออาจใช้รูปแบบการประเมินแบบผสมผสานหรือไม่ใช้รูปแบบการประเมินแต่เป็นประเมินตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น

2.3 ควรนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มาใช้ร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลการประเมินที่สะท้อนรูปแบบการประเมินด้านปฏิกิริยา การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กรของผู้เข้ารับการอบรมให้ได้ข้อมูลครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง (References)

- โกมาตร จีงเสถียรทรัพย์ และคณะ. (2562). **วิถีชุมชน คู่มือการเรียนรู้ที่ทำงานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก**. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี : สำนักพิมพ์สุขศาลา.
- ณัฐญาพร เสวตานนท์. (2565). การประเมินโครงการอบรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โรงเรียนสตรีพังงา. **วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 4(2) : 15-32.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2539). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. **วารสารวัดผลการศึกษา**. 2(1) : 64-70.
- พิสนุ พองศรี. (2556). **เทคนิควิธีประเมินโครงการฝึกอบรม**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- พัชรินทร์ ศิริสุข. (2563). การประเมินผลโครงการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม สังกัดกรุงเทพมหานคร. **วารสารครุสภาวิทยารจารย์**. 1(3) : 109 – 119.
- พัชรินทร์ ศิริสุข. (2564). การประเมินโครงการเสริมสร้างคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 15 สังกัดกรุงเทพมหานคร. **วารสารราชพฤกษ์**. 19(2) : 82 – 91.
- วิเศษ ปิ่นพิทักษ์. (2565). การประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ การประเมินของ ไดนัลด์ แอล เคิร์กแพทริก. **วารสารครุศาสตร์ปัญญา**. 4(4) : 47-57.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2554). **การประเมินโครงการ : หลักการและการประยุกต์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หจก สามลดา.
- สำนักงาน กศน. (ม.ป.ป). **เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบกรดำเนินงาน กศน. : คัมภีร์ กศน**. กรุงเทพฯ : เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing**. New York : Harper Collins.

